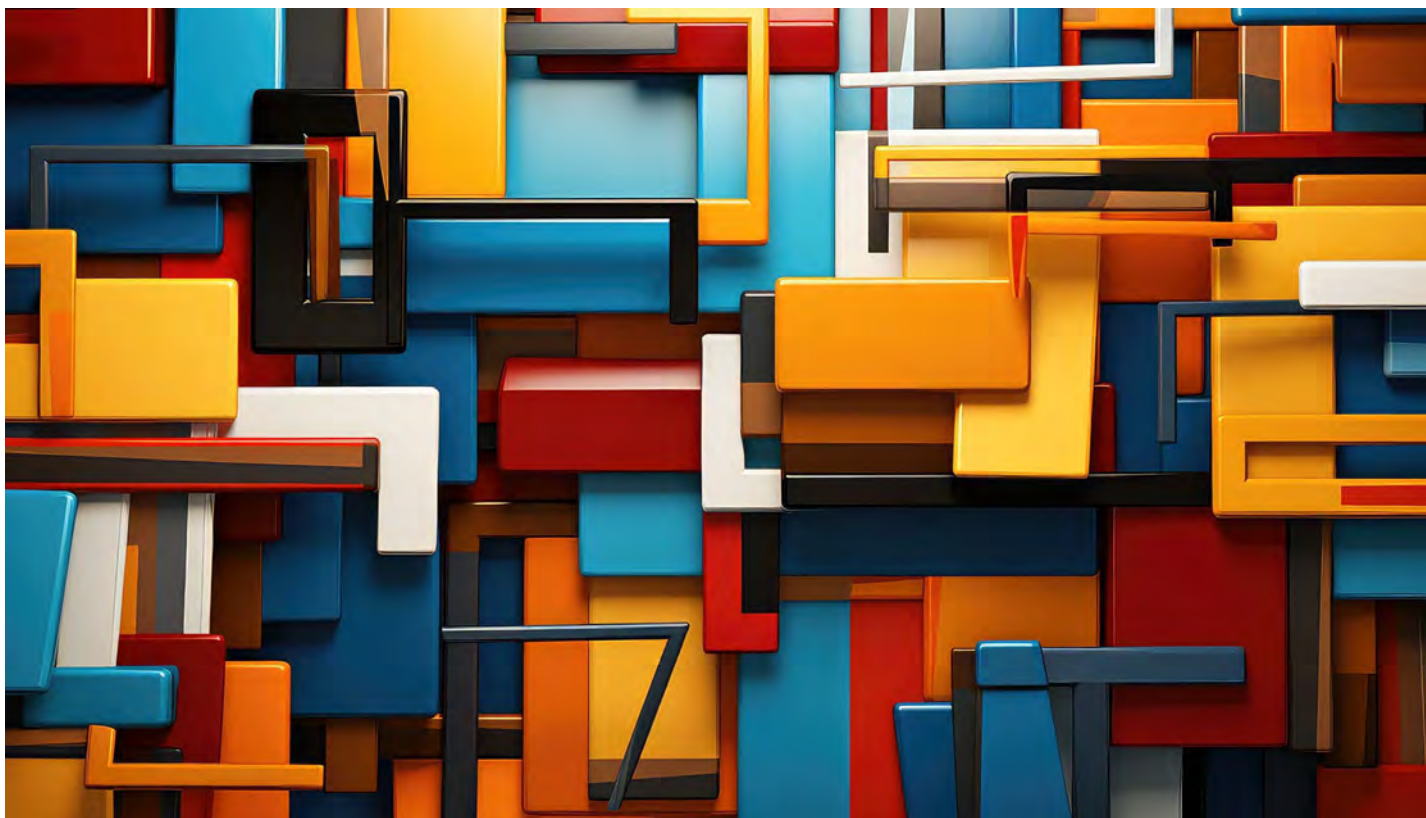

Vörös István

AZ EGYETEMSZIGET 3

2023-12-26 | **VERS, VERSCIKLUS**

30

A HAGYOMÁNY ELREJTŐJE

Néhány év belerázódás után annyira megszokta az ingázást a tengeren át a munkahelyére, hogy már előszeretettel mondta megszeretésnek.

Megszerette, ahogy
az érdekházasságban élők
megszeretik egymást
nagyjából akkor, mire a szerelmi
házasok unni és idegesíteni
kezdik a másikat.

Mindig vitt magával a kompra
valami kéziratot, pergamentekercset,
néha anyagtáblát, ezeket betűzgette,
nemegyszer a papiruszokra
jegyzetelt, volt, hogy óvatosan
le is törölte inkább a régi szöveget,
nem gondolva arra, hogy sokszázéves
eposztöredéket tör még tovább,
annyira érdekesnek találta
a saját gondolatát. Mire partra
szállt az egyetemen, többnyire
már nem érezte annak, és
bánta az elveszett régi művet.
Ráadásul azon is törhette a fejét,
mit elemezzenek az órán, ha egyszer
útközben maga semmisítette
meg az olvasmányt.

31

AZ ÖREG KÖNYVTÁROS

Rohant tehát a könyvtárba.
Körpiramis volt, belül spirál
alakban futott föl az egyre keskenyedő
folyosó, a falban kis ablakok, az
ablakok mellett, fölött, alatt állványok,
polcok, melyeket nagy műgonddal raktak
tele tekerccsekkel, füzetekkel,
bőrökkel, ákombákom
jelek hordozóival, telerótt botokkal.
Minden lehető és lehetetlen
írás és nyelv képviseltetve
volt, minden létező és főként
nem létező tudás. Ezért
mondták a tornyot Alexandriának.

Csúfnév, de a főkönyvtáros,
apró öregember,
csak bólogatott, mindent áthozatunk
onnan, mindent lemásolunk, amit
lehet, el is lopunk. Le fog égni,
nagyon elbízták magukat. Ő
évek óta el se hagyta
az épületet, járkált a ferde folyosón,
leült az olvasózsámolyok egyikére,
vagy egy olvasógyékényre és diktált,
mert rengeteg könyvet tudott fejből,
melyek már nem voltak meg
sehol. Mindig követte pár diák,
akik a szavait lesték, itták és papiruszra
felitatták, de váltig esküdtek rá,
hogy ezek mind kitalált írók, soha
nem létezett életművek.

A MÓDSZERRŐL

Ha elfelejtett
szöveget vinni magával
az órára, vagy útközben
felülírta a maga elemzésre
sem méltó darabjával,
legszívesebben
az ősőreg könyvtáros
által lediktált, minden
valószínűség szerint
kitalált életművek
sejtelmes részleteivel
szórakoztatta hallgatóságát
a fél fülére megsüketülő
tanár, aki ügyelt rá, hogy
órái olyan kanyargós
gondolatmeneteket járjanak
be, amit megérteni nem,
csak követni lehet, feljegyezni
vagy tanulni belőlük
pedig egyáltalán ne lehessen,
de közben a diákok észrevegyék,
amit amúgy is tudnak már,
csak eddig nem látták
a szemüktől.

33

A NEMTUDÁS MEGÁLLÍTÁSA

Egy darabig úgy volt,
alapíthatnak külön
kis műhelyt, mely a nemtudást
vizsgálta volna.

Az egyetem vezetői
vigyorogva veregették
a vállukat: Csak aztán
ne áruljatok el túl
sok titkot rólunk!
Az oktatás továbbra is
szent legyen!

Ó, garantálom, bólogatott az
egyre kevesebbet tudó tanár,
mi ugyanis, de én biztosan,
semmilyen titokba nem vagyok
beavatva. Ilyen titkot magam
se próbáltam létrehozni,
hogy aztán mást bepiszkoljak
vele. Ez tényleg a színtiszta
nemtudásról szólna, szól
máris, köszönjük
a lehetőséget!

Ami aztán nem adatott meg,
mert a város harmadszor is
megválasztott ura, vagyis
egyik dublőrje megjelent
a törvényalkotás templomában,
amikor ezt az apró egyetemi
bővülést akarták szentesíteni.
Kopasz feje tetején megcsillant
egy fáklya fénye, kiragadta
az előterjesztést a szónok kezéből,
és azonnali hatállyal darabokra tépte.
A foszlányokat disznóbőr
sarujával meg is taposta.

Ezt sikerült megakadályozni! –
vihogott, mint egy hiéna.
A szónok összerezzen.
A nemtudást
nem lehet tanítani! – hangzott
a törvénymódosítás.

34

A SZÍNES HERNYÓ

Mindenki azt gondolta, a világ elérte végső formáját, minden, ami van, a birodalomban egyesült. Például Róma és Alexandria. Minden, ami nincs, a határain kívül maradt. Például Germánia vagy India. A változás nemcsak fölösleges, de lehetetlen és kerülendő is. Ennek ellenére az egyetemet folyamatosan rágta a változás, mint valami jókorára növvő féreg.

Vaskos, többszínű hernyó
ül egy remegő levélen,
újra és újra körberágja.
A végén csak akkora
levél marad, hogy a hernyó
épp elfér rajta. Nem levél már,
egy tarka szobor, faragott
zöld henger, oldalán fehér
és piros csíkokkal, két, érzésekről
nem árulkodó zöld gömbszem,
rövid kapaszkodólábak.
Csak a szájának nem tud
parancsolni, kirágja maga alól
a maradék levelet, lepottyan a földre.
Egy futár azonnal eltapossa,
megcsúszik rajta, kiesik kezéből
a tekercs, melyen titkos üzenet
van, ha egyáltalán van valami
a lepecsételt papír belsejében.
Már nemigen derül ki, a tekercs
a korlátra hull, onnan
tovább pattan a tengerbe.

A víz meglepően mély,
az izgalmas prédára
kiemelkedik egy cápaszáj,
azonmód elnyeli a levelet.
A küldönc megtorpan,
céltalanul ódöng az egyetemen,
beül egy előadásra, de elalszik.
Mikor fölébred, sötét van a teremben,
nem vették észre a jelenlétét,

rázárták az ajtót. Légióparancsnoka ugyanabban az órában jegyzi föl, hogy az üzenetet nem kézbesítette, és nem is tért vissza a táborba. Szökevénynek nyilvánítja. Mivel rosszkedve van, azonnal kimondja a halálbüntetést. Az elveszett küldönc legjobb barátját szólítja, hogy vigye ki az ítéletet. De nem tudják, hová.

35

ÁTJÁRHATÓSÁG

A bononiai reform átjárhatóvá akarta tenni az egyetemeket, és valóban akkor kezdődött, hogy a zegzugos épületekben,

melyekből a kampusz állt, egyszer csak
kibontották a közfalakat.
Kiderült, hogy a kanyargós
folyosók egymásba nyithatók,
ahol korábban diákok álldogáltak
csókolózni, friss, szűretlen bort kóstolni,
ott levegős átjárás létesült.
A zegzugos világ helyét
tágas és napfényes terek vették át.
Nem ment már kóborolni
az épületek elfeledett részébe,
minden összezsugorodott,
világos és tiszta lett. Már mindenki
tudta, hogy költözni fognak.

A legszebb napok azok voltak,
mikor ádáz harcok folytak
a tanszékek között egy-egy jobb
teremért. Mikor a bolgár és
egyházi szláv tanszék még létezett,
vezetője, valami Athosz hegyéről
szökött exszerzetes puccsszerű
hirtelenséggel szerezte meg
a tenger fölé kinyúló sziklacsúcson
az úgynevezett körszobát.
Attól kezdve minden hétfőn
ott ülészttek. Akkor mindenki
unta, de az is csak az állandóság
jele volt. Az állandóságé, ami aztán
olyan hamar összeomlott, lovas
kolostorőrök jöttek a főnökükért,
és egy ilyen ülésről hurcolták
el. Azt mondták, vagy azonnal
némasági fogadalmat tesz, vagy
zsákot húznak egész útra a fejére.
Bólintott. Már vitték is, a fogadalom
zsákjával a fején. Az értekezlet
félbemaradt. Sose hívtak össze újat.

37

A MENZA LÁTOGATÓI

Az egyetemszigeten egykor annyi diák és oktató nyüzsgött, két étteremre és két kifőzdére is szükség volt az ellátásukhoz. A nagyobb olyan jó hírben állt, a középkorú tanár hétvégén oda hajózott ki a családjával ebédelni. A szomszéd asztalnál híres komédiás ült, aki a következő évadban hatásos gúnyképet festett a császárról. Az egyik előadásuk után a légionáriusok a színház épülete mellett azonnal kivégezték.

De itt adott randevút
az épp hatalomra készülő
új városvezetés magas rangra
váró hivatalnoka is. Beszélniük
kéne, így az üzenet, amit futárral küldött.
Beszélgetésük aztán nem szólt
semmiről. Az állásajánlat, amitől félt az
annyira még nem öregedő tanár,
kimondatlan maradt, miután
egy kérdésre a tanár felsorolta
a szerinte legfontosabb filozófusokat,
és nem említette a császárt, aki pedig Marcus
Aureliust utánzó gondolatokat
tett közé, amelyeket a legnagyobb
gondolkodói teljesítményként méltatott
a tanárral szemben ülő kövér,
minden lében kanál álköltő, álfilozófus,
akinek homlokát rossz jelleme
ellenére egyfajta szakmai nimbusz
lengte körül.

Ahogy leült az asztalhoz, füstölőket
gyújtatott, de ez sem fedhette el
a betegesen önző ember
átható kérkedésszagát. A tanár
ismerte már, valaki azt magyarázta neki,
hogy ez a zseniszag. Ő azonban
akkor is tudott annyit, hogy a zseni
bármilyen lehet.

38

HERMÉSZ TITKOS TANYÁJÁN

Nehéz volt elképzelni,
milyen lett volna Augustus
aranykorában élni, még nehezebb,
milyen lett volna Platón
vagy Szophoklész idejében,
de a legboldogítóbb mégis
az volt, mikor az istenek
korába képzelte magát.

Jóban van a vak Homérosszal,
de együtt lógnak Hermésszel,
aki állatlopásra specializálta
magát. A trójai háború
alatt rendszeresen fosztogatta
a félig-meddig őrizetlenül

maradt mükénei és thébai
nyájakat. Lopott báránybőrökkel
tapétázta ki rejtett barlangját,
ahová az öregedő tanárt
is magával cipelte, ha már
a múltban és a mesékben
jár. Nemcsak sárga és piros
borokat ittak, hanem zöldet,
feketét és kéket is, a bárányhúst
gyomortágító varázslat
segítségével kilószámra ették,
hozzá kerek, fehér lepényt,
és sellőket rángattak be maguknak
a barlangba, akikkel
melegvizes medencében
helytelenkedtek. Nem is gondolta,
hogy e kevert lények adottságai
ennyi mindent lehetővé tesznek.

A BUTASÁG JEGYEI

Mikor kezdte az öregedő tanár
a butaság jegyeit fölfedezni
önmagán? Persze óratartás
közben. Amikor beszélt
valakiről, de az a valaki
közben vészes sebességgel távolodott
tőle. Hogyan távolodik tőlünk
valaki, akit nem ismerünk
személyesen? Hát nem jut
eszünkbe a neve. Beszélünk
a verseiről, a filozófiájáról,
a világmegváltásáról, de sehol
egy verscím, sehol egy pontosan
kivehető gondolat, sehol a tisztán
fölismerhető világ, melynek
megváltásával érdemes
bíbelődni. Csak a szinte látható
úr a formátlan gondolatok között.
Mikor beszélt, nem látta, inkább
hallotta a gondolatokat, de a köztük
támadt üreget, a fekete omladékat
már látta is. Mint egy vakfoltot.
Ha pedig belenézett, téves információk
szóródtak ki belőle, mint a napkitörés,
ami sárgás rémületet vet ki az émelygő
csillagból, villogó anyagot hány.
Hiányáradat, ez a butaság,

formátlanságizzás, negatív szivárvánnyá
törhető sötétség, időüreg, melybe behallatszik
és tompán kong, amit mondunk.

40

HAJNAL

A napfelkeltének nincs
választása: ha nincsenek
felhők, vagy csak pár tördeli
az eget, liláspirosan süt le
a földre, festi a felhőt, és bár
rosszkedvű napra jött rosszkedvű
éjjel, a gondokat most vidáman
kacagja, vagy ha keserűen
röhögi, akkor is csak szépeket
tesz az éggel, a reggeli ébredővel,

a bajokat listázó meztelen
papnővel, még a régi világból,
és a bajokat jóskártyaként
kiosztó papruhát öltött egykori
haramiával, aki már hisz is
a maga tisztaságában, önfeledten
bámul az égre, az igazság elérésének
nehézségeiről töpreng, a nap feljebb,
a felhő lejjebb gurul, a mélykék
szürkévé omlik, a lila hazugságnak
bizonyul, most kezdődik a nap.

A versciklus előző része: <https://ligetmuhely.com/liget/voros-istvan-az-egyetemsziget-2/>

kép | vecteezy.com